

Muammer KÖKEN
Keskin Kaymakamı

Akdeniz'in Koynunda, Akdağların Kanatlarında Bir Kent

Seydikemer

Seydikemer Akdağlar'dan Akdeniz'e kadar uzanan, Eşen Çayı'nın gerdanlık gibi sardığı, tarihten günümüze kadar büyük medeniyetlerin kurulduğu, dört mevsimin bir arada yaşandığı Eşen Vadisi'nin bereketli toprakları üzerinde yer alan eşsiz bir tabiata, köklü bir kültüre sahip bir yerleşim yeridir. Zengin tarihî mirasa sahip olan bölge, Homeros zamanından itibaren ilgili bütün kaynaklarda adı geçen Likya Uygarlığından başlayarak Osmanlı ve Selçuklu Dönemlerinin de harmanlanması sonucu oluşan kültür mozaiği günümüze kadar ulaşmıştır.

Likya Uygarlığı Anadolu'nun güneybatısında Teke Yarımadasında yer almaktadır. Batısında Karia (Muğla), Doğusunda Pamphylia (Antalya), kuzeydoğusunda Pisidia (Göhlhisar, Korkuteli) ile çevrelenmiş olan bu bölge Toros sıradağlarıyla örülmüştür. Akdeniz'in koynunda, Akdağların kanatları altında birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bu bereketli topraklarda Tlos Antik kenti vardır.

Patara'da dikilen Likya Yol Kılavuz Anıtı'nda Xanthos Vadisini çevreleyen, kentleri birbirine bağlayan yol güzergâhları belirtilmiştir. Likya Bölgesi Yol ağı yedi farklı güzergâhtan Tlos'a bağlanmıştır. Bu bağlamda rahatlıkla söyleyebiliriz ki Seydikemer sadece günümüzde değil antik çağlardan bu yana Akdenizi Egeye,

yaylaları sahile bağlayan yol ağının tam ortasında bulunmaktadır. Güneyde Xanthos (Kaş), güneybatıda Pinara (Dodurga), batıda Telmessos (Fethiye), kuzeybatıda Kadyanda (Fethiye), kuzeyde Araxa (Ören), kuzeydoğuda Oinoanda (Seki) ve doğuda Choma (Elmalı)'dan gelen ticari yollar Tlos'ta kesişmiştir.

Kökleri derinde olan bu güzel yurt köşesi, 2012 yılında çıkan 6360 sayılı yasa ile Kemer beldesi merkez olmak üzere bağlı köylerin mahalleye dönüştürülmesiyle 61 mahalleye sahip Seydikemer ilçesi olmuştur. Bendenizin kurucu ilçe kaymakamı olarak göreve başladığım 02 Eylül 2013'ten bu yana "Farklı ve Farkında Şehir" olma yolunda hızla ilerlemiştir. Günümüzde 65 mahallesi 60.000 civarı nüfusuyla Muğla'nın en büyük coğrafi alana (Yüzölçümü: 2029.3 km² - Rakım: 124,30) sahip ilçesi olması yanında tabii güzellikleri, ekonomik ve sosyal birçok özellikleriyle de çevresinde gelecek vadedilen ilçeler arasında sayılmaktadır.

Seydikemer ilçesi Türkiye'de tarım ve hayvancılık faaliyetleri açısından en şanslı ve en verimli bölgelerinden biridir. 51.300 hektar tarım alanına sahiptir. Geniş ürün yelpazesine baktığımızda, tarla bitkileri üretim alanı %52, zeytin alanı %15, meyve üretim alanı %7, açıkta sebze üretim alanı %10, örtü altı sebze

üretim alanı %5 civarındadır. Sulanabilir tarım alanının %49'larda olduğu göz önüne alınırsa, bu haliyle bile hatırı sayılır domates üreticisi olan ilçenin örtü altı sebze yetiştiriciliği potansiyeli çok daha yüksektir. Son yıllarda Bekçiler, Doğanlar, Boğalar, Temel ve Seki gibi yayla mahallelerinde yazlık örtü altı sebze yetiştiriciliği artan oranda çoğalmaktadır.

Ayrıca Seki Elması, Arsa Üzümü, Zorlar Şeftalisi, Bekçiler Patatesi, Eşen Tütünü, Alaçatı Barbunyası, Kumluova Domatesi, Ören Yerfıstığı, Kadıköy Susamı, Sarıyer Zeytinyağı, Bağlağaç Balı, Ören Alabalığı vb. gibi yöresinin adıyla kendini çevre il ve ilçelere lezzeti, kokusu ve aromasıyla tanıtmış, damaklarda tat bırakmış birçok ürünü vardır.

Seydikemer ilçesinde yetişen ürünleri tek tek yazmak bize ayrılan sayfalara sığamayacak kadar çoktur. Kısaca diyebiliriz ki Türkiye'de ne ekip dikiyorsanız, Seydikemer'de de hepsi yetişir. Fındığından muzuna, kivişinden susamına kadar her şeyi bulabilirsiniz.

İklim özelliklerinin bu kadar müsait olduğu deniz seviyesinden 2500-3000 rakımlara kadar yerleşim alanlarının bulunduğu bu nadide ilçede bitki çeşitliliğinin yanında hayvancılık da kayda değer oranda gelişmiştir. Devletimizin hayvancılık alanında

yaptığı desteklerin artmasıyla kurulan birçok çiftlik sayesinde günlük 100-150 tona yakın süt üretimi yapılmaktadır. Ancak ilçenin tamamında sadece 4 adet süt işletmesi olduğundan elde edilen sütler çevre il ve ilçelerde bulunan tesislerde işlenebilmektedir. Bu da bölgemizin gıda alanında yatırımcıya açık olduğunu göstermektedir. Seydikemer ilçesinin Toros dağlarının eteğinde yer alması küçükbaş hayvancılığının potansiyelini artırmaktadır. 1275 işletmede 180.000'in üzerindeki küçükbaş hayvan varlığı işletme sayısına göre çok azdır. Ülkemizin et ihtiyacı ve ilçenin coğrafi yapısı da göz önüne alındığında bu fırsatın yeterince değerlendirilemediği anlaşılabilmektedir. Nitekim 640 civarında ailemiz arıcılıkla uğraştığı halde 49.000 adet fenni kovandan 730-750 ton civarında bal alınmaktadır. Seydikemer ilçesinin yukarıda saydığımız tüm potansiyellerini göz önüne alırsak bu rakamlar çok daha yükseklerle çıkartılabilir. 1000 işletme ve 1000-1500 ton bal üretme hedefi ulaşamaz değildir.

Bu noktadan hareketle "Genç Çiftçi Projesinin" yaş aralığının biraz daha genişletilerek uygulanması ve orman köylüsüne sürdürülebilir projelerle gelinmesi halinde ilçede alternatif ürün çeşitliliği ve hayvancılığın gelişeceğini düşünmekteyiz.

Seydikemer, Eşen Çayının tüm nimetlerinden faydalanmaktadır. Eşen Çayı, Fethiye'de dâhil olmak üzere hem bölgenin içme suyu ihtiyacını gidermekte hem de sulama birlikleri vasıtasıyla birçok mahallenin tarımsal sulamasını yapmaktadır. Birçoğumuzun bildiği gibi Eşen Çayı ve çevresinde kurulan 50 civarındaki Alabalık çiftliklerinde; yıllık 10.000 tonun üzerinde üretim miktarına ve Türkiye'nin %10'luk alabalık yetiştirme kapasitesine ulaşmıştır.

Seydikemer ilçesinde 2 adet HES bulunmaktadır. Söz konusu HES'lerden 75.000 konutun aydınlatıldığı

bilgisinden hareketle ilçenin elektrik üretiminin tüketiminden bir hayli fazla olduğu sonucuna ulaşıyoruz. Bunun yanında yenilenebilir enerji kaynakları içinde önemli bir yere sahip güneş enerjisinden elektrik üretme tesisleri de ilçenin çeşitli mahallelerinde gün geçtikçe artmaktadır. İlçenin yıl içinde güneş alma zamanı açısından değerlendirildiğinde ülkemizin önde gelen bölgelerinden olduğu konunun uzmanlar tarafından dile getirilmektedir. Türkiye'nin önemli ihraç ürünlerinden sayılan mermer üretimi de Seydikemer ilçesinde gün geçtikçe artmaktadır. İlgililer tarafından tanınmakta ve aranmaktadır.

Yukarıda kısaca anlattığımız ekonomik faaliyetlerinden de anlaşılacağı üzere tarım, ilçe ekonomisinde %90 oranında büyük bir paya sahiptir. Fakat tarımsal faaliyetlerinin yanında turizm, sanayi ve madencilik alanında var olan potansiyelini değerlendirilerek istihdam yaratan projelere önem verilmesi gerekmektedir. Bu projelerden en önemlisi Seydikemer ilçesinde Gıda Organize Sanayi Bölgesi veya Karma Organize Sanayi bölgesi alanı oluşturulmasıdır. Bu, ilçede üretilen ürünlerin çok daha kısa sürede pazarlama ağına sokulmasını sağlayacaktır. Karadere mahallesi sahilinde bulunan, doğal liman görünümündeki alanın düzenlenerek ticaret ve turizme açık bir liman haline getirilmesi sadece ilçe ekonomisine değil, bölge ekonomisine de çok büyük katkılar sunacağını düşünmekteyiz. Ayrıca Seydikemer ilçesinde ilçe ihtiyaçları göz önüne alınarak açılacak bir yüksekokul, eğitim kalitesinin ve kalifiye eleman sayısının artması sonucunu doğuracaktır.

Bu bağlamda Muğla ili Seydikemer ilçesi, dört mevsimin dolu dolu yaşadığı, Akdağlardan Akdeniz'e kadar, her noktasında tarih ve kültürün iç içe geçtiği görülmeye değer bir ilçedir. Bir yandan çadırı, çobanı, yaylası, keçisi, kuzusu diğer yandan

türküleri, üç telli curası, sipsisi, bağlaması, arap oyunu, ata sporu güreşi ve arabaşı, köllesi, tarhanası ile yöresel nostaljik bir obje değil hayat felsefesi olarak yaşayan bir yerdir. Seydikemer'de hâkim olan kültürel değerler öne çıkartılarak özellikle günümüze aktarılan antik dönem miraslarının bu değerlerle yoğrulması ilçe dinamiklerinin öncelikleri arasında olmalıdır. Bu şekilde ilçe özelinde yeni turizm simge ve destinasyonları tanımlanmış olacaktır. Bu açıdan bakıldığında bölgesel ikonların iyi seçilmesi, yöresel tatların zenginleştirilmesi ve bölgeye ilişkin hikâyelerin yayılması sağlanacaktır.

Seydikemer'in deniz-kum-güneş turizminin yanında, Çaltılar Höyüğü, Tlos, Araxa, Oenoanda, Pınara, Sdyrna ve Letoon Antik Kentleri kültür ve inanç turizmi, Girmeler Mağarası ve Kaplıcaları sağlık-termal ve mağara turizmi, Girdev Yaylası dağcılık-kuş gözlemciliği ve botanik turizmi, Eren Dağı Kayak Merkezi kış turizmi ve Saklıkent Kanyonu akarsu-rafting turizmi yönünden zengin ve görülmeye değer yerlerdir. İlçe genelindeki birçok farklı destinasyon ve alternatif turizm çeşidi ile Seydikemer'in turistlerin tercihleri ve beklentileri yönünde belirli stratejiler doğrultusunda hazırlanacak bir tanıtma ihtiyacı bulunduğu taktirlerimize matuftur.

Son söz yerine diyebilirim ki kurucusu olma şerefini tattığım, hemşehrileri olmaktan onur duyduğum, kendi anne babama hizmet ediyormuşçasına görev yaptığım süre içerisinde (02.09.2013-27.12.2016) bu güzel yurt köşesini daha güzel hale getirmek, daha çok üretmek ve daha çok tanıtmak için gayret gösterdim. Bu vesile ile Seydikemerli ve Fethiyeli hemşehrilerimize sevgi ve saygılarımı sunarken azımızı çoğa, eksikliklerimizi tama saymalarını istirham ediyorum. Nice güzel toylarınızda beraber olmayı murad ederim.